

KOHEZIJSKI SKLAD

Kohezijski sklad, ki je bil ustanovljen leta 1994, je namenjen financiranju projektov na področju okolja in vseevropskih omrežij v državah članicah, ki imajo bruto nacionalni dohodek (BND) na prebivalca nižji od 90 % povprečja EU.

PРАВNA PODLAGA

Člen 177 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti njegov drugi odstavek.

CILJI

Kohezijski sklad je bil ustanovljen, da bi se okrepila ekonomska, socialna in teritorialna kohezija Evropske unije zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja. V programskem obdobju 2014–2020 zagotavlja podporo:

- naložbam v okolje, vključno s področji, povezanimi s trajnostnim razvojem in energijo, ki predstavljajo okoljske koristi,
- vseevropskim omrežjem v okviru prometne infrastrukture in
- tehnično pomoč.

V zvezi s projekti EU za doseganje okoljskih ciljev lahko Kohezijski sklad prispeva tudi na področjih, povezanih s trajnostnim razvojem, kot je učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije, v prometnem sektorju zunaj vseevropskih omrežij pa na področjih železniškega, rečnega in morskega prometa, intermodalnih prometnih sistemov in njihove interoperabilnosti, upravljanja cestnega, morskega in zračnega prometa, čistega mestnega prometa in javnega prevoza.

Od leta 2014 Kohezijski sklad podpira tudi projekte na področju prometne infrastrukture z evropsko dodano vrednostjo v okviru novega instrumenta za povezovanje Evrope (CEF)^[1]; ta podpora znaša 11,3 milijarde EUR.

DRŽAVE UPRAVIČENKE

Kohezijski sklad je namenjen državam članicam, ki imajo bruto nacionalni dohodek (BND) na prebivalca nižji od 90 % povprečja EU. V programskem obdobju 2014–2020 so sredstva Kohezijskega sklada namenjena 15 državam članicam: Bolgariji,

[1] Uredba (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope, spremembi Uredbe (EU) št. 913/2010 in razveljavitvi uredb (ES) št. 680/2007 in (ES) št. 67/2010.

Cipru, Češki republiki, Estoniji, Grčiji, Hrvaški, Latviji, Litvi, Madžarski, Malti, Poljski, Portugalski, Romuniji, Slovaški in Sloveniji.

PRORAČUN IN FINANČNA PRAVILA

V programskem obdobju 2014–2020 EU namenja Kohezijskemu skladu približno 63,4 milijarde EUR (znesek ne vključuje prenosov Instrumentu za povezovanje Evrope), raven financiranja posameznega projekta iz Kohezijskega sklada pa lahko znaša do 85 % njegovih stroškov.

Za programsko obdobje 2014–2020 so sredstva, dodeljena državam članicam iz Kohezijskega sklada, naslednja:

Država članica	Proračun (v milijonih EUR)
Bolgarija	2278,3
Češka republika	6258,9
Estonija	1073,3
Grčija	3240,5
Hrvaška	2559,5
Ciper	288,9*
Latvija	1349,4
Litva	2048,9
Madžarska	6025,4
Malta	217,7
Poljska	23 207,9
Portugalska	2861,7
Romunija	6934,9
Slovenija	895,3
Slovaška	4168,2
Skupaj	63 390

* Vključno z dodatnim zneskom v višini 19,4 milijona EUR, dodeljenim Cipru po pregledu upravičenosti do sredstev iz Kohezijskega sklada za obdobje 2017–2020.

Vir: Evropska komisija, portal odprtih podatkov o evropskih strukturnih in investicijskih skladih, april 2017.

PREDLOG ZA KOHEZIJSKO POLITIKO EU PO LETU 2020

Evropska komisija je maja 2018 objavila svoje predloge za kohezijsko politiko EU po letu 2020. Ti vključujejo uredbo o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu. Kohezijski sklad bo še naprej podpiral projekte v okviru cilja „naložbe za rast in delovna mesta“.

Ta predlog ohranja tematsko osredotočenost. Kohezijski sklad bo podpiral dva specifična cilja: bolj zeleno, nizkoogljično in krožno gospodarstvo (cilj politike 2); in bolj povezano Evropo (cilj politike 3). Evropska komisija je predlagala seznam

dejavnosti, ki jih Evropski sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad ne podpirata, vključno z neposredno podporo velikim podjetjem, letališki infrastrukturi (razen v najbolj oddaljenih regijah) in nekaterim dejavnostim ravnanja z odpadki (npr. odlagališča odpadkov).

Evropski svet je julija 2020 dosegel dogovor o dolgoročnem proračunu EU za obdobje 2021–2027. Za Kohezijski sklad so bila predlagana sredstva v višini 42,6 milijarde EUR, pri čemer bi prispevek za instrument za povezovanje Evrope znašal 10 milijard EUR. Kohezijski sklad bo po letu 2020 financiral projekte v istih 15 državah članicah kot v programskem obdobju 2014–2020.

Predlog Komisije bo obravnavan po rednem zakonodajnem postopku, v katerem je Evropski parlament enakovreden Svetu, kar pomeni, da bosta morali ti instituciji pred koncem leta 2020 doseči soglasje o prihodnjih pravilih za Kohezijski sklad. Parlament je marca 2019 končal prvo obravnavo.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Uredba o Kohezijskem skladu za obdobje 2014–2020 je bila sprejeta po rednem zakonodajnem postopku, v katerem je imel Parlament vso pravico do vlaganja predlogov sprememb. Tako je Parlament dosegel, da so predlagana pravila postala prožnejša in bolj prilagojena potrebam držav članic. Uspelo mu je tudi razširiti področje naložb Kohezijskega sklada in vključiti naložbe v energetske učinkovitost in uporabo obnovljivih virov energije, zlasti v stanovanjskem sektorju.

Parlament je podprl zamisel o uvedbi skupnih kazalnikov za Kohezijski sklad, ki omogočajo lažjo oceno njegove uporabe. Z vztrajnostjo je dosegel, da v nasprotju s predlogom Komisije uredba vključuje možnost spremembe seznama kazalnikov prek delegiranih aktov, če se domneva, da so potrebne prilagoditve za zagotovitev učinkovite ocene napredka pri izvajanju.

Po vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020, h kateremu je bil priložen sveženj zakonodajnih predlogov, ni prišlo do bistvenih sprememb Kohezijskega sklada.

Marek Kołodziejski
08/2020

